

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Το μέλλον του γαλακτοκομικού τομέα»

(2015/C 195/03)

Εισηγητής: ο κ. René SOUCHON (FR/PSE), Πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου της Auvergne

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

I. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ**Σχετικά με την εξέλιξη της κατάστασης της αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων**

1. επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεσή της COM(2014) 345 final της 13ης Ιουνίου 2014, η οποία συντάχθηκε με βάση δεδομένα που ήταν διαθέσιμα στα μέσα Μαρτίου 2014, εκτιμά ότι η κατάσταση στην αγορά γάλακτος είναι ευνοϊκή, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, και ότι η κατάργηση των ποσοτώσεων θα εξελιχθεί ομαλά. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπάρχουν ακόμη ζητήματα προς ρύθμιση, αλλά εκτιμά ότι, σε αυτό το στάδιο, είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της κατάργησης των ποσοτώσεων και επιθυμεί να αναμένει έως το 2018 προκειμένου να υποβάλει νέες νομοθετικές προτάσεις·
2. θεωρεί ότι, από τον Μάρτιο του 2014, αυτή η ιδιαίτερα ευνοϊκή εξέλιξη της αγοράς και των τιμών έχει αντιστραφεί εξαιτίας τριών παραγόντων: της μεγάλης παγκόσμιας παραγωγής, της μειωμένης παγκόσμιας ζήτησης και του ρωσικού εμπάργκο· σε αυτή τη συγκυρία μεγάλης αύξησης της ευρωπαϊκής παραγωγής, αυτά τα τρία στοιχεία συμβάλλουν στη ραγδαία μείωση της τιμής του γάλακτος·
3. επισημαίνει ότι οι προβλέψεις για το πρώτο εξάμηνο του 2015 υποδηλώνουν μείωση των τιμών και των αποθεμάτων γαλακτοκομικών προϊόντων που θα μπορούσαν να υπερβούν τα αντίστοιχα επίπεδα του 2009, με σημαντικές διαφορές μεταξύ ή ακόμη και εντός των κρατών μελών·

Σχετικά με την υλοποίηση της «δέσμης μέτρων για τον τομέα του γάλακτος»

4. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής, η σύναψη συμβάσεων παραμένει περιορισμένη, γεγονός το οποίο υπονομεύει την επανεξισορρόπηση των συσχετισμών δυνάμεων προς όφελος των παραγωγών. Οι συνεταιρισμοί, οι οποίοι εκμεταλλεύονται ποσοστό μεγαλύτερο του 60 % του γάλακτος στην Ευρώπη, εξαιρούνται από τη σύναψη συμβάσεων και την εποπτεία της παραγωγής, ανακοινώνοντας εκ των προτέρων ότι θα συλλέγουν το σύνολο του γάλακτος των παραγωγών που είναι μέλη τους. Αυτό περιορίζει σε μεγάλο βαθμό το εύρος εφαρμογής της δέσμης μέτρων για το γάλα·
5. επισημαίνει ότι η πολύ υψηλή αύξηση της παραγωγής και της συλλογής στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2014 καταδεικνύει σαφώς ότι η σύναψη συμβάσεων δεν είχε, και δεν θα έχει, αντίκτυπο στη διαχείριση της συνολικής προσφοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς οι γαλακτοβιομηχανίες βρίσκονται σε ανοικτό ανταγωνισμό μεταξύ τους·
6. επισημαίνει ότι ο τελευταίος κρίκος της τροφικής αλυσίδας του γάλακτος, ο κλάδος της εμπορίας, χρησιμοποιεί συχνά το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που διατίθενται στους καταναλωτές ως προϊόντα προσέλκυσης πελατών, προσφέροντάς τα σε χαμηλές τιμές και μεταφέροντας τη μείωση αυτή σε αντίστροφη φορά κατά μήκος της αλυσίδας, έως τον κλάδο της παραγωγής, ο οποίος υφίσταται τελικά τις συνέπειες των επιθετικών αυτών εμπορικών πολιτικών, με αποτέλεσμα τα έσοδα που λαμβάνει ο παραγωγός πολύ συχνά να μην καλύπτουν το κόστος παραγωγής·
7. επισημαίνει ότι τα συγκεκριμένα μέτρα, τα οποία δεν προβλέπονται στη δέσμη μέτρων για τον τομέα του γάλακτος και εγκρίθηκαν λόγω του ρωσικού εμπάργκο, αποδεικνύονται σαφώς ανεπαρκή υπό το πρίσμα των απωλειών που σημειώνονται από τον Αύγουστο του 2014·
8. επισημαίνει ότι η δυνατότητα διαχείρισης της προσφοράς για τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης, η οποία επιτρέπεται βάσει της δέσμης μέτρων για τον τομέα του γάλακτος, φαίνεται να έχει αξιοποιηθεί σε μικρό βαθμό (τρία είδη τυριού στη Γαλλία και δύο στην Ιταλία), και θα επιθυμούσε να λάβει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα εν εξελίξει αιτήματα από την Επιτροπή και τάσσεται υπέρ της προώθησης της δυνατότητας αυτής στα κράτη μέλη και υπέρ της απλούστευσης, από την Επιτροπή, της πρόσβασης στα συστήματα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ)·

Προοπτικές για την εποχή μετά την κατάργηση των ποσοτώσεων

Βραχυπρόθεσμα:

Ο αντίκτυπος στη γαλακτοκομική παραγωγή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

9. επισημαίνει ότι, τόσο στην ανάλυση που πραγματοποιήθηκε για τη διάσκεψη «Ο τομέας των γαλακτοκομικών προϊόντων στην ΕΕ: εξελίξεις μετά το 2015» στις 24 Σεπτεμβρίου 2013 όσο και στην έκθεση της Επιτροπής για τις προοπτικές της περιόδου 2014-2024, καταδεικνύεται ότι η αύξηση της γαλακτοπαραγωγής της ΕΕ εξαρτάται πρωτίστως από την παγκόσμια αγορά γάλακτος και γαλακτοκομικών, η οποία αντιπροσωπεύει μόνο το 7 % της παγκόσμιας παραγωγής, αλλά είναι πολύ ανταγωνιστική. Το γάλα σε σκόνη αποτελεί τα 2/3 των ποσοτήτων που διατίθενται από τους τρεις σημαντικότερους εξαγωγείς: ΕΕ, Νέα Ζηλανδία και ΗΠΑ. Ο ΟΟΣΑ και ο FAO προβλέπουν πως η παγκόσμια ζήτηση γάλακτος θα αυξάνεται κατά 2 % ετησίως έως το 2023. Υπάρχει συνεχής ανάγκη εντοπισμού και ανάπτυξης νέων αγορών, ενίσχυσης του μεριδίου της ΕΕ στην παγκόσμια αγορά, εξασφάλισης δίκαιης πρόσβασης για τους Ευρωπαίους εξαγωγείς και τόνωσης της ανάπτυξης των εξαγωγών. Η βελτίωση της μεταφοράς γνώσης, της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας και της επισήμανσης θα προσφέρουν επιπλέον προστιθέμενη αξία στα γαλακτοκομικά προϊόντα της ΕΕ και θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην εσωτερική και την παγκόσμια αγορά·

10. επισημαίνει ότι στην εν λόγω ανάλυση του Σεπτεμβρίου του 2013 προβλέπεται ότι, σταδιακά, ολοένα και περισσότερα προϊόντα του γαλακτοκομικού τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μεταποιούνται σε προϊόντα με υψηλότερη προστιθέμενη αξία, σε βάρος της χύδην παραγωγής χωρίς μεταποίηση·

11. τονίζει επίσης ότι στην ανάλυση αναγνωρίζεται η αυξανόμενη ανισορροπία στην κατανομή της προστιθέμενης αξίας σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού γαλακτοκομικών προϊόντων, προς όφελος των μεταποιητών·

12. διαπιστώνει ότι είναι ευρέως αποδεκτό ότι η κατάργηση των ποσοτώσεων θα έχει ως αποτέλεσμα επιπλέον συγκέντρωση της παραγωγής γάλακτος στις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις και σε συγκεκριμένες Περιφέρειες της ΕΕ·

13. θεωρεί ότι η ΕΕ δεν διαθέτει επιχειρησιακά εργαλεία για τον περιορισμό των διακυμάνσεων των τιμών γάλακτος κατά την έξοδο από την εκμετάλλευση·

14. υπογραμμίζει δε ότι μεγάλο μέρος των πρόσφατων επενδύσεων στον ευρωπαϊκό τομέα γαλακτοκομικών είναι περισσότερο ευνοϊκές για τις εγκαταστάσεις αποξήρανσης της σκόνης γάλακτος παρά για τη μεταποίηση του γάλακτος σε προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία όπως τα τυριά (50 % για τη σκόνη έναντι του 20 % για τα τυριά ⁽¹⁾)·

15. θεωρεί ότι η συγκέντρωση της παραγωγής στις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις δεν συνιστά εξ ορισμού εγγύηση αποτελεσματικότητας ή εσόδων, όπως δείχνει το παράδειγμα της Δανίας·

Ο προβλέψιμος εδαφικός αντίκτυπος και οι συνεπαγόμενες συνέπειες

16. διαπιστώνει ότι, σε πολυάριθμες μελέτες ⁽²⁾ για την περίοδο μετά την κατάργηση των ποσοτώσεων, επιβεβαιώνεται η συγκέντρωση της παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων στις πιο παραγωγικές περιοχές με τη μεγαλύτερη γαλακτοκομική πυκνότητα και το χαμηλότερο κόστος συλλογής, καθώς και ο περιορισμός ή η εγκατάλειψη γεωργικών εκτάσεων γαλακτοκομικής παραγωγής στις περιφέρειες που θεωρούνται μειονεκτικές ή ευάλωτες. Επισημαίνει δε ότι στις περιφέρειες αυτές –είτε είναι απομακρυσμένες είτε ορεινές είτε εξόχως απόκεντρες– η γαλακτοπαραγωγή είναι δύσκολο να υποκατασταθεί από άλλη οικονομική δραστηριότητα, ενώ διαδραματίζει επίσης σημαντικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό ρόλο·

17. εκφράζει δυσaréσκεια για το γεγονός ότι υπάρχουν ελάχιστες εξειδικευμένες μελέτες σχετικά με το μέλλον των μειονεκτικών περιοχών σε περίπτωση σταδιακής εγκατάλειψης της γαλακτοκομικής παραγωγής, ενώ η έκθεση της Επιτροπής για την υλοποίηση της δέσμης μέτρων για το γάλα το 2014 επισημαίνει πως είναι υπερβολικά νωρίς για να διαπιστωθεί αν η δέσμη είχε ουσιαστικά αποτελέσματα στον τομέα του γάλακτος σε μειονεκτικές περιοχές·

18. Εκφράζει ειδικότερα τη λύπη της για την απουσία ειδικών μελετών σχετικά με τις περιοχές όπου η γαλακτοκομική παραγωγή, πέραν της καθοριστικής σημασίας της για τη δημιουργία και διατήρηση της απασχόλησης, υποστηρίζει στρατηγικά άλλους οικονομικούς κλάδους, όπως ο τουρισμός. Οι εν λόγω περιοχές σπάνια λαμβάνονται υπόψη όσον αφορά τον αριθμό εκμεταλλεύσεων και τοπικών θέσεων εργασίας, ενώ δεν λαμβάνονται ποτέ υπόψη όσον αφορά τη συμβολή σε δημόσια αγαθά (ποιότητα νερού και τοπίου, βιοποικιλότητα, ποιότητα προϊόντων, οικοτουρισμός και περιφερειακές αγορές κ.ά.) ούτε όσον αφορά τη συμβολή σε άλλους οικονομικούς κλάδους·

19. επισημαίνει ότι οι τελευταίες μελέτες της Επιτροπής και εμπειρογνομώνων προβλέπουν επιτάχυνση της εγκατάλειψης της γαλακτοκομικής δραστηριότητας σε όλες σχεδόν τις χώρες της ανατολικής Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκτός από την Πολωνία), ενώ η εκτροπή ζώων γαλακτοπαραγωγής συχνά συνιστά την κύρια γεωργική δραστηριότητα στις χώρες αυτές, πράγμα επιζήμιο για την ικανότητα των αγροτικών περιοχών να σταθεροποιήσουν τον πληθυσμό τους·

20. θεωρεί επίσης επιτακτική την ανάγκη υπολογισμού της συνολικής απώλειας θέσεων εργασίας που θα προκαλούσε στις «ενδιάμεσες περιοχές» μικτής γεωργίας-κτηνοτροφίας η εγκατάλειψη της γαλακτοκομικής παραγωγής προς όφελος των σιτηρών·

⁽¹⁾ Έκθεση της Επιτροπής με τίτλο «Prospects for EU agricultural markets 2014-2024» (Προοπτικές για τις γεωργικές αγορές της ΕΕ 2014-2024), σ.

⁽²⁾ Smooth Phasing out of the milk quotas in the European Union (Ομαλή σταδιακή κατάργηση του συστήματος ποσοτώσεων γάλακτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση). Μελέτη των Progress Consulting και Living prospects για την Επιτροπή των Περιφερειών, Νοέμβριος 2014.

21. υπογραμμίζει πως τα υφιστάμενα δίχτυα ασφαλείας, όπως η δημόσια παρέμβαση και η ιδιωτική συνδρομή στην αποθήκευση, δεν είναι κατάλληλα για την αντιμετώπιση της παρατεταμένης διακύμανσης ή της κρίσης στον γαλακτοκομικό τομέα, η οποία επιδεινώνεται περαιτέρω από το ρωσικό εμπάργκο, το οποίο πλήττει ιδιαίτερα τις χώρες της Βαλτικής και τη Φινλανδία·

Μεσοπρόθεσμα:

22. διαπιστώνει ότι οι τελευταίες προβλέψεις που δημοσιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποδηλώνουν, παρά την κατάργηση των ποσοτώσεων, περιορισμένη αύξηση της ευρωπαϊκής παραγωγής, κυρίως λόγω των ολοένα και πιο αυστηρών περιβαλλοντικών περιορισμών σε ορισμένα κράτη μέλη. Η αύξηση της παραγωγής το 2014 καταδεικνύει πάντως ότι ο συνδυασμός μιας καλής τιμής του γάλακτος και μιας καλής χρονιάς χορτονομής επέφερε σημαντικό πλεόνασμα γάλακτος το οποίο δεν είχε προβλεφθεί·

23. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή, η μέση τιμή γάλακτος θα κυμανθεί στα 350 ευρώ ανά τόνο για την περίοδο 2016-2024, με διακυμάνσεις από 300 έως 400 ευρώ ανά τόνο για τα οκτώ από τα δέκα έτη και με πιο έντονες διακυμάνσεις για τα δύο από τα δέκα έτη·

24. θεωρεί ότι η εν λόγω διακύμανση, η σημαντική αναστάτωση που συνεπάγεται και η αβεβαιότητα που δημιουργεί στον κλάδο του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων στον ευρωπαϊκό χώρο δεν συνάδουν με τις σημαντικές επενδύσεις στις εκμεταλλεύσεις κτηνοτροφίας και με την εγκατάσταση νέων παραγωγών, καθώς και ότι θα γίνουν ιδιαίτερα αισθητές στις ορεινές ή στις εξόχως απόκεντρες περιοχές που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερους περιορισμούς και από μικρότερες οικονομίες κλίμακας·

25. επισημαίνει, ωστόσο, ότι οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό από άλλους παγκόσμιους εξαγωγείς, ολιγάριθμους μεν αλλά ισχυρούς (Νέα Ζηλανδία, ΗΠΑ, Αυστραλία), οι οποίοι διαθέτουν παραδοσιακά πρόσβαση στις ασιατικές αγορές και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις τιμές της παγκόσμιας αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων·

26. είναι της άποψης ότι δεν πρέπει να συγχέεται η μεγέθυνση της παγκόσμιας αγοράς με την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης, καθώς η ζήτηση είναι αρκετά σταθερή μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, δεδομένου ότι η παγκόσμια αγορά εξελίσσεται με τρόπο μάλλον απόρροιο, ενώ επηρεάζει το 7 % της παραγωγής και τα πλεονάσματα ορισμένων χωρών·

27. θεωρεί απαράδεκτο το γεγονός η τιμή του γάλακτος κατά την έξοδο από την εκμετάλλευση στην Ευρώπη συνδέεται τόσο στενά με τις παγκόσμιες τάσεις, καθώς το 90 % της παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση αξιοποιείται στην ευρωπαϊκή αγορά·

Σχετικά με τους κινδύνους και τις ευκαιρίες για τον ευρωπαϊκό γαλακτοκομικό τομέα που συνδέονται με τις εμπορικές συμφωνίες υπό συζήτηση

28. θεωρεί ότι η ζήτηση γαλακτοκομικών προϊόντων και οι δυνατότητες εξαγωγής θα επηρεαστούν από τα αποτελέσματα των διαφόρων συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών και των περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών που βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση·

29. επισημαίνει ότι ο μείζων κίνδυνος που σχετίζεται με τις εν λόγω συμφωνίες για την εκτροφή ζώων γαλακτοπαραγωγής και για τον καταναλωτή είναι η μείωση των προδιαγραφών ποιότητας και υγειονομικής ασφάλειας για τους Ευρωπαίους, αλλά και η μη αναγνώριση των ονομασιών προστατευόμενης προέλευσης, όπως αυτές έχουν απαιτηθεί από τον γαλακτοκομικό κλάδο·

30. εκτιμά επίσης πως η υπό διαπραγμάτευση συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες για την εναρμόνιση και την ουσιαστική μείωση των τελωνειακών δασμών, στο πλαίσιο της διαπραγματευτικής εντολής της ΕΕ, ενέχει ευκαιρίες αλλά και κινδύνους για το γαλακτοκομικό τομέα, ιδίως όσον αφορά τους τελωνειακούς δασμούς στα γαλακτοκομικά προϊόντα, που συνήθως είναι ιδιαίτερα υψηλοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τη στιγμή που η στήριξη στους αμερικανούς γαλακτοπαραγωγούς ενισχύεται μέσω του Farm Bill 2014-2018·

31. υπογραμμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρόκειται να συνάψει συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης με τη δυτική Αφρική, με στόχο την κατάργηση των τελωνειακών δασμών όσον αφορά αυτές τις χώρες για ποσοστό τουλάχιστον 75 % των εξαγωγών της, συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών γάλακτος σε σκόνη. Αλλά οι μεγαλύτερες εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα υπονομεύσουν την ανάπτυξη του κλάδου εκτροφής ζώων γαλακτοπαραγωγής και των μικρών γαλακτοκομικών μονάδων στις εν λόγω χώρες και θα επιταχύνουν τη μετανάστευση των αγροτικών πληθυσμών προς τις πόλεις και προς την Ευρώπη·

II. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Πλήρης αξιοποίηση των διαθέσιμων εργαλείων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Βελτίωση του επιπέδου που παρέχει το δίκτυ ασφαλείας

32. επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο της νέας ΚΠΠ (2014-2020), ο γαλακτοκομικός τομέας διαθέτει δίκτυ ασφαλείας που σχετίζεται με ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αντιδράσει σε έκτακτες περιστάσεις·

33. θεωρεί ότι το επίπεδο που παρέχει σήμερα το δίκτυ ασφαλείας (217 ευρώ ανά τόνο) είναι πολύ χαμηλό και, συνεπώς, δεν προσφέρει προστασία σε περίπτωση μείωσης της τιμής του γάλακτος·

34. προτείνει στην Επιτροπή να μεριμνήσει ώστε η τιμή παρέμβασης να αντανakλά περισσότερο το κόστος παραγωγής και να προσαρμόζεται στις μεταβολές της αγοράς· Η σημερινή τιμή παρέμβασης, αμετάβλητη από το 2008, πρέπει να αναθεωρηθεί για να ληφθούν υπόψη οι αυξημένες δαπάνες παραγωγής και προμήθειας και να αναθεωρείται σε τακτή βάση·

Βελτίωση των εργαλείων της δέσμης μέτρων για το γάλα

35. διαπιστώνει ότι, για τις χώρες που έχουν αποφασίσει να καταστούν υποχρεωτικές οι συμβάσεις γαλακτοκομικών προϊόντων, η δημιουργία οργανώσεων παραγωγών δεν συνέβαλε στην επίτευξη του στόχου για τον οποίο συστάθηκαν, διότι οι μεταποιητές συνέχισαν να διαπραγματεύονται συμβάσεις απευθείας με τους παραγωγούς, επιβάλλοντάς τους συμβάσεις μικρής διάρκειας και χωρίς εγγύηση τιμής του γάλακτος· προτείνει, αντί των απευθείας συμβάσεων των παραγωγών/γαλακτοκομικών μονάδων, να προωθηθεί η σύσταση οργανώσεων παραγωγών, με τοπικό και περιφερειακό χαρακτήρα, που να μην εξαρτώνται από μία μόνο γαλακτοκομική μονάδα, όπως υπάρχουν και λειτουργούν στο Κεμπέκ, και οι οποίες να έχουν πολύ ισχυρότερη διαπραγματευτική δύναμη·

36. κρίνει ζωτικής σημασίας την ενίσχυση του ρόλου των οργανώσεων παραγωγών προκειμένου να διαδραματίζουν σαφή οικονομικό ρόλο στη διαχείριση των τιμών και της προσφοράς·

37. προτείνει τη βελτίωση της αποδοτικότητας της σύναψης συμβάσεων, μέσω της διεύρυνσης του συγκεκριμένου μηχανισμού σε όλον τον κλάδο, συμπεριλαμβανομένων πρωτίστως των μεγάλων διανομέων·

38. συνιστά την ενθάρρυνση της συμμετοχής και ένταξης των παραγωγών σε οργανώσεις ικανές να αναλαμβάνουν τη μεταποίηση του γάλακτος, ώστε να μειώνεται ο αριθμός των κρίκων της αλυσίδας·

39. προτείνει την προώθηση της εσωτερικής κατανάλωσης γαλακτοκομικών προϊόντων στην ΕΕ και τη θέσπιση ρυθμίσεων για τη σήμανση που να προσφέρουν πλήρη πληροφόρηση σχετικά με την προέλευση, τις μεθόδους παραγωγής, τις χρησιμοποιηθείσες βιομηχανικές επεξεργασίες κλπ·

40. προτείνει να απαγορευθεί στον κλάδο της εμπορίας η χρήση πρακτικών που οδηγούν σε απαξίωση του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, ώστε να μην χρησιμοποιούνται στις εμπορικές του πολιτικές ως προϊόντα προσέλκυσης πελατών·

41. προτείνει τη βελτίωση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Γάλακτος (European Milk Market Observatory) και τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων ώστε αυτό να καταστεί πραγματικό μέσο καθοδήγησης και όχι μόνο εκ των υστέρων παρατήρησης. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να θεσπιστεί εντός του παρατηρητηρίου ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης σε περίπτωση ενδεχόμενης κρίσης στην αγορά. Προς τούτο, είναι σημαντικό το παρατηρητήριο να παράγει δεδομένα έγκαιρα και σε αναλυτικότερο επίπεδο από ό,τι τα κράτη μέλη, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές συνθήκες στις ευρωπαϊκές περιφέρειες· Η Επιτροπή πρέπει να κοινοποιεί στα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη τις έγκαιρες προειδοποιήσεις και να λαμβάνει αμέσως όλα τα αναγκαία μέτρα·

Αξιοποίηση των μέτρων του 1ου πυλώνα

42. υπενθυμίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν μια προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη των γαλακτοπαραγωγών έως ένα συγκεκριμένο ποσοστό του εθνικού τους κονδυλίου στο πλαίσιο του 1ου πυλώνα, και να προβούν σε πληρωμές προς περιοχές οι οποίες αντιμετωπίζουν φυσικούς περιορισμούς, έως 5 % του εθνικού κονδυλίου. Για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν καταρτιστεί οι διατάξεις POSEI («Πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών»), προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη τα γεωγραφικά και οικονομικά μειονεκτήματα των περιφερειών αυτών, όχι όμως για να αντιμετωπιστούν οι κρίσεις που θα προκύψουν από την άρση των κανονιστικών ρυθμίσεων του γαλακτοκομικού τομέα·

43. δεδομένου ότι αναγνωρίζεται η ύπαρξη πρόσθετου κόστους παραγωγής και μεταποίησης στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, θεωρεί αναγκαία μια στήριξη, συμπληρωματική προς το πρόγραμμα POSEI, ώστε να αντισταθμίζονται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα οι επιπτώσεις της απορύθμισης των αγορών και να εξασφαλίζεται η διατήρηση της ανταγωνιστικότητάς τους έναντι των παραγωγών του λοιπού ευρωπαϊκού χώρου·

44. ωστόσο, καθώς κάθε χώρα μπορεί να προβεί στις δικές της επιλογές, εκφράζει τον φόβο μήπως προκύψει μεγάλη ποικιλομορφία ειδών και επιπέδων στήριξης μεταξύ των εκτροφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι ανακατανομές διατηρούνται συχνά σε υπερβολικά χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τα περιθώρια κόστους παραγωγής·

Αξιοποίηση των μέτρων του 2ου πυλώνα

45. επισημαίνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένες ανάγκες του γαλακτοκομικού τομέα με στρατηγική προσέγγιση, καταρτίζοντας θεματικά υποπρογράμματα τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα και θα αποσκοπούν, για παράδειγμα, στον περιορισμό της αναδιάρθρωσης του κλάδου του γάλακτος·

46. επισημαίνει ότι η στήριξη προς περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς περιορισμούς και άλλους ειδικούς περιορισμούς προβλέπει αυξημένες αντισταθμιστικές πληρωμές για απώλειες εσόδων και πρόσθετες δαπάνες παραγωγής·

47. θεωρεί ότι ο εν λόγω μηχανισμός πρέπει να αφορά επίσης τους παραγωγούς γάλακτος, σε περίπτωση που βρίσκονται σε περιοχή με φυσικούς περιορισμούς. Οι εν λόγω πληρωμές είναι ιδιαίτερα σημαντικές προκειμένου να αποφευχθεί η εγκατάλειψη των γεωργικών γαιών και της υπαίθρου·

48. υπογραμμίζει, ωστόσο, τη σημαντική μείωση των διαθέσιμων δημοσιονομικών μέσων για την πολιτική ανάπτυξη της υπαίθρου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση του εκσυγχρονισμού των μικρών εκμεταλλεύσεων, εμποδίζοντας τη συμμόρφωσή τους με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος·

49. ενθαρρύνει, για ένα πιο βιώσιμο μέλλον, τις βιώσιμες επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τις δράσεις γεωργικής επέκτασης προκειμένου να βελτιωθεί η κερδοφορία του γάλακτος και η απόδοση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων π.χ. μέσω καλύτερων εγκαταστάσεων άμελης, βελτιωμένης αναπαραγωγής και συστημάτων ΤΠΕ, και να υπάρχει ένα ασφαλέστερο περιβάλλον εργασίας· υποστηρίζει, κατά συνέπεια, τα συμπληρωματικά μέτρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΤΕπ για τη χορήγηση επενδύσεων και ρευστότητας στον κλάδο·

50. εκφράζει τον φόβο μήπως η υποχρέωση συγχρηματοδότησης όσον αφορά τα μέτρα του 2ου πυλώνα επιφέρει έντονες ανισότητες μεταξύ των παραγωγών, δεδομένων των διαφορών στους δημοσιονομικούς πόρους μεταξύ κρατών μελών·

51. αναγνωρίζει την ανάγκη συνέπειας των πολιτικών της ΕΕ για την αντιμετώπιση ζητημάτων κλιματικής αλλαγής και επισιτιστικής ασφάλειας· συνιστά την υποστήριξη των πιο αποδοτικών από άποψη άνθρακα και περιβαλλοντικά βιώσιμων συστημάτων γαλακτοκομίας·

52. συνιστά, στο πλαίσιο μακροπρόθεσμης στρατηγικής, να αναπτυχθεί η στήριξη της γαλακτοκομικής παραγωγής σε μειονεκτούσες περιοχές με ενισχυμένο νομικό πλαίσιο·

Άλλα μέτρα

53. προτείνει την ενίσχυση του προγράμματος «Καθεστώς ενισχύσεων για την παροχή οπωροκηπευτικών προϊόντων, μπανανών και γάλακτος στα εκπαιδευτικά ιδρύματα» και εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2015, να αποσύρει τη νομοθετική πρόταση που βρίσκεται υπό συζήτηση σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, εν αναμονή των αποτελεσμάτων νέας αξιολόγησης των προγραμμάτων «Φρούτα στο σχολείο» και «Γάλα στο σχολείο»·

54. θεωρεί εν προκειμένω ότι η διανομή γάλακτος στα σχολεία θα μπορούσε να έχει πραγματικό αντίκτυπο σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς θα ξεκινούσε στοχευμένος εφοδιασμός των περιφερειακών κοινοτήτων με τοπικά προϊόντα υψηλής περιβαλλοντικής ποιότητας, στο πλαίσιο μικρών κυκλωμάτων, και θα επέτρεπε την επανασύνδεση των παιδιών με τη γεωργία·

55. φρονεί πως θα πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως τα ερευνητικά μέτρα για την ανάπτυξη καινοτόμων υψηλής αξίας γαλακτοκομικών προϊόντων σε αγορές έντονης ανάπτυξης, όπως τα ιατρικά διατροφικά προϊόντα και τα διατροφικά προϊόντα για βρέφη και αθλητές·

56. θεωρεί σκόπιμο να δοθεί έμφαση στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία στον κλάδο ώστε οι μεταποιητές της ΕΕ να είναι ανταγωνιστικότεροι σε παγκόσμιο επίπεδο·

Παραδείγματα εργαλείων που είναι διαθέσιμα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης

57. επισημαίνει ότι, στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο αγροτικός νόμος του 2014 αναθεώρησε τους τρόπους στήριξης του γαλακτοκομικού τομέα. Στο νέο πρόγραμμα προστασίας των περιθωρίων κέρδους των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων προτείνεται η καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση που η διαφορά μεταξύ των τιμών γάλακτος και των δαπανών για ζωοτροφές μειωθεί κάτω από ένα ορισμένο όριο. Το ελάχιστο περιθώριο κέρδους επί του διατροφικού κόστους είναι εγγυημένο με δημόσιους πόρους, ενώ μπορούν να επιλεγούν υψηλότερα περιθώρια με το κόστος να επιβαρύνει τους παραγωγούς. Οι εν λόγω νέες διατάξεις χωρίς ανώτατα όρια για τα μεγάλα κοπάδια θα ευνοήσουν την αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών των ΗΠΑ·

58. επισημαίνει ότι, στον Καναδά, η προσαρμογή της παραγωγής στην εσωτερική αγορά και η τιμαριθμική προσαρμογή της τιμής του γάλακτος βασίζονται κυρίως στο πραγματικό κόστος παραγωγής και όχι στις παγκόσμιες τιμές. Ο εν λόγω μηχανισμός μεταφράζεται σε μια τιμή γάλακτος αμιγώς πιο σταθερή και πιο υψηλή από ό,τι στην Ευρώπη. Ο συγκεκριμένος μηχανισμός ελέγχου της προσφοράς βασίζεται σε μια οργάνωση παραγωγών που εντάσσονται σε ένα μόνο γραφείο εμπορικής διάθεσης ανά επαρχία·

59. προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αντλήσει έμπνευση από αυτά τα μοντέλα προκειμένου να εξετάσει εκ νέου το είδος στήριξης και το σύστημα λειτουργίας των οργανώσεων παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων ανά περιοχή μεγάλης παραγωγής·

Προτάσεις που καταρτίστηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο

60. επισημαίνει ότι η Επιτροπή Γεωργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενέκρινε, κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποίησε στις 23 και 24 Ιανουαρίου 2013, συμβιβαστική τροπολογία επί της έκθεσης Dantin (ενιαία ΚΟΑ) σχετικά με μηχανισμό ο οποίος προέβλεπε, σε περίπτωση σοβαρής κρίσης, τη χορήγηση ενίσχυσης στους γαλακτοπαραγωγούς που μειώνουν εθελοντικά την παραγωγή τους·

61. προτείνει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου μονάδων παραγωγής για την ανάλυση των δεδομένων όσον αφορά τις μονάδες παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων·

62. υπογραμμίζει ότι το πρόγραμμα υπευθυνότητας των αγορών που προτάθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Γάλακτος (EMB) με στόχο την εφαρμογή του όταν υπάρχει κίνδυνος ανισορροπίας στην αγορά γάλακτος, συνιστά μια ευέλικτη και μη δαπανηρή πρόταση, η οποία πρέπει να εξεταστεί και αξιολογηθεί βάσει της αποτελεσματικότητάς της λαμβάνοντας ως έτος δοκιμής το 2014·

63. συνιστά, δεδομένης της αποτυχίας των εθελοντικών κωδικών ορθής πρακτικής, την κατάθεση προτάσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτως ώστε όλοι οι κρίκοι της αλυσίδας τροφίμων, συμπεριλαμβανομένου του υγρού γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, να τυγχάνουν δίκαιης αντιμετώπισης και να περιοριστούν τυχόν πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού που δεν συνάδουν με τη διατήρηση βιώσιμων αλυσίδων εφοδιασμού·

64. διερωτάται ειδικότερα ως προς τις δυνατότητες που προσφέρει η ενιαία ΚΟΑ, ιδίως στα άρθρα 219, 221 και 222, για την υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης·

Συμπέρασμα

65. επισημαίνει ότι, σε αρκετά κράτη μέλη και περιφέρειες, η γαλακτοκομική παραγωγή συνιστά βασικό πυλώνα της περιφερειακής οικονομίας και της γεωργικής προστιθέμενης αξίας. Η μεταποίηση του γάλακτος σε πληθώρα τυριών, χάρη σε χιλιαετείς παραδόσεις, που διαφέρουν ανά ευρωπαϊκή περιοχή ή χώρα, συνδιαμορφώνει αποφασιστικά τον χαρακτήρα ολόκληρων περιοχών και συμβάλλει στη θετική εικόνα της αγροδιατροφικής βιομηχανίας της ΕΕ παγκοσμίως. Επιπλέον, η ο κλάδος παραγωγής τυροκομικών προϊόντων συμμετέχει στη διατήρηση της εργασίας στις αγροτικές περιοχές, εξασφαλίζει την προστασία των εδαφών και περιορίζει την απώλεια αγροτικών γαιών που συνδέεται με την αστικοποίηση·

66. συνιστά στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να αναπτύξουν επειγόντως συμπληρωματικά, ευέλικτα και αποτελεσματικά εργαλεία για τη σταθεροποίηση της αγοράς γάλακτος και την εξασφάλιση του εισοδήματος των παραγωγών γάλακτος σε περιόδους κρίσης, κυρίως με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης κινδύνου με έμφαση στη σταθεροποίηση των εσόδων έναντι των διακυμάνσεων των τιμών της αγοράς ή στην κατοχύρωση της τιμής του γάλακτος· όσον αφορά δε την εξασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας απαιτούνται απλοποιήσεις, λιγότερες διαδικασίες και εξάλειψη της γραφειοκρατίας·

67. συνιστά στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, όσον αφορά τη στήριξη των εξαγωγών ευρωπαϊκών γαλακτοκομικών προϊόντων με σήμανση ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ...) σε τρίτες χώρες, να ενθαρρύνουν τις επενδύσεις στις υλικοτεχνικές δομές για την εξαγωγή προϊόντων, να στηρίζουν την κατάρτιση των επαγγελματιών του κλάδο και να ενθαρρύνουν δράσεις στοχευμένης προώθησης στις αναδυόμενες αγορές·

68. προτείνει στα θεσμικά όργανα της ΕΕ να ενισχύσουν την προστασία των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ της ΕΕ στο πλαίσιο των σχετικών διεθνών συμφωνιών, με σκοπό την καταπολέμηση της παραποίησης και απομίμησης των ευρωπαϊκών προϊόντων·

69. ζητεί, για τις ορεινές περιοχές παραγωγής γάλακτος, καθώς και για περιοχές βόρεια του γεωγραφικού πλάτους των 62°, την σύγκλιση των αντισταθμιστικών αποζημιώσεων για φυσικά μειονεκτήματα, την αποκατάσταση της ενίσχυσης για τη συλλογή γάλακτος (συγχρηματοδότηση με τον προϋπολογισμό της κοινής γεωργικής πολιτικής), τη στήριξη της προώθησης και της ανάπτυξης της ένδειξης «προϊόν ορεινής παραγωγής» για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, με την επιφύλαξη ενός ικανοποιητικού επιπέδου επισιτιστικής αυτονομίας·

70. ζητεί ένα μείζον σχέδιο ανάπτυξης της υπαίθρου για τις χώρες της Βαλτικής, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και μεγάλο μέρος της Πολωνίας και της Ελλάδας. Οι εν λόγω χώρες διαθέτουν στην πραγματικότητα πολύ μικρά κοπάδια, από τα οποία προέρχεται η πλειονότητα του γάλακτος των εκμεταλλεύσεων, και των οποίων το μέλλον φαίνεται να διακυβεύεται μετά την κατάργηση των ποσοτώσεων, ενώ οι εκμεταλλεύσεις αυτές αποτελούν σήμερα τη βάση του αγροτικού ιστού.

Βρυξέλλες 16 Απριλίου 2015

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών

Markku MARKKULA
